

KOMPENSATIONSORDNINGER KAN ØGE INFLATIONEN AF NATIONALBANKDIREKTØR SIGNE KROGSTRUP

5. maj 2022

BRAGT I BERLINGSKE TIDENDE DEN 5. MAJ 2022

Priserne på mange varer og tjenester er på det seneste steget mere, end vi har set i mange år. Inflationen er med andre ord høj. Især priserne på fødevarer og energi, som eksempelvis gas til opvarmning og benzin til bilen, er strøget i vejret. Inflationen tog fart i forlængelse af nedlukningerne under pandemien. De gentagne op- og nedlukninger sammen med en meget lempelig økonomisk politik især i USA pressede på globalt plan priserne på mange varer op. Ruslands invasion af Ukraine har desuden medført, at udbuddet af energi og fødevarer på verdensmarkedet er blevet mindre, hvilket har bidraget til at presse inflationen yderligere op.

Samlet set er priserne herhjemme over det seneste år steget mere end lønningerne og overførselsindkomsterne. Det betyder, at folk kan købe mindre for deres indkomster. Dem, der bruger en relativt større del af deres indkomst på energi og fødevarer, bliver ramt hårdere af prisstigningerne end andre. Situationen har fået politikerne til at foreslå en række kompensationsordninger, som på forskellig vis skal understøtte udvalgte befolkningsgrupper økonomisk. Forslagene, der isoleret set vil sætte mere skub i økonomien, kommer på et tidspunkt, hvor der er fuld damp på kedlerne i Danmark.

Ledigheden har nået det laveste niveau siden 2008, og det kan i sig selv bidrage til højere løn- og prisstigninger. Efter flere års forbedringer af lønkonkurrenceevnen er der plads til lidt højere lønstigninger. Men hvis der vedtages kompensationsordninger, som ikke modsvares af offentlige besparelser eller højere skatter, så vil det forstærke presset på økonomien og dermed skubbe yderligere til lønstigninger og inflation. Selv om fastkurspolitikken over for euroen betyder, at inflationen på længere sigt er bestemt af pengepolitikken i euroområdet, er det ikke

hensigtsmæssigt at smide yderligere brænde på bålet i den nuværende situation. Hvis de aktuelle begivenheder fører til et større økonomisk tilbageslag, kan situationen ændre sig, men der er vi ikke.

Eventuelle kompensationsordninger til udvalgte befolkningsgrupper er et politisk valg, men der er en risiko for, at vi alle begynder at bevilge hinanden kompensationsordninger. Det vil være en glidebane. Vi er alle ramt af de højere energipriser, og i sidste ende vil der være en regning, der skal betales i form af at lavere forbrug. Ufinansierede kompensationsordninger til den brede befolkning udskyder blot en nødvendig tilpasning af efterspørgslen til et lavere udbud.

Eventuelle udgifter til kompensationsordninger bør endvidere ikke undtages fra de grænser for underskud, der er i budgetloven. Energipriserne var steget betydeligt allerede inden Ruslands invasion af Ukraine, og der er ingen, der ved, om de højere priser er midlertidige. Store udsving i energipriserne er ikke et ukendt fænomen. I dele af 2008 var verdensmarkedsprisen på en tønde olie eksempelvis højere end i dag. Desuden er lønningerne i en lang årrække steget hurtigere end priserne. Den reduktion i reallønnen, som lønmodtagerne i gennemsnit har oplevet siden begyndelsen af 2021, bringer således kun deres købekraft tilbage til niveauet fra 2019.

Hvis der er et politisk ønske om at kompensere udvalgte befolkningsgrupper, er det vigtigt at være opmærksom på, at nogle tiltag er mere problematiske end andre. Lavere energifgifter vil understøtte forbruget af energi, og hvis flere lande gør det, vil det øge verdensmarkedsprisen. På den måde vil en reduktion i energifgifterne i sidste ende ikke gavne forbrugerne, men i stedet fungere som en overførsel til de energiproducerende lande. Midlertidige overførsler til husholdninger med lav indkomst som fx udbetalingen af den såkaldte varmecheck i februar, er et mere hensigtsmæssigt værktøj på kort sigt, da det sigter mod at understøtte forbrugsmulighederne bredt hos modtagergruppen.